

ELS DISSABTES, CIÈNCIA

Nadons de disseny

Fa una mica de por la possibilitat pròxima de decidir gen per gen com seran els humans del futur

SALVADOR
Macip

Aquests dies estic acabant d'escriure un llibre sobre l'impacte ètic i social dels nous avenços biomèdics. Potser per aquest motiu m'ha cridat l'atenció que fa poc el Govern alemany decidís autoritzar en certs casos l'anomenat Diagnòstic Genètic Preimplantacional, una tècnica que permet analitzar els gens d'un embrió obtingut per fecundació in vitro abans d'implantar-lo a l'úter de la mare. Eliminant els embrions que no compleixen els requisits podem triar certes característiques genètiques dels fills. Això es fa sobretot per evitar que neixin nens amb algun trastorn hereditari que tenen els pares. ¿Per què s'hi oposaven els alemanys (i encara ho fan Àustria, Irlanda i Suïssa), si el benefici és tan obvi?

TOT DEPÈN del que considerem que val la pena seleccionar. En el cas d'una patologia determinada pels gens, no hi ha gaire discussió. ¿Què passarà quan siguem capaços de predir la predisposició a patir altres malalties, per exemple el càncer? Semblaria lògic rebutjar els embrions amb més possibilitats d'emmalaltir. Però quan passem de parlar de certes a probabilitats és com si declaréssim una persona culpable d'un crim que encara no ha comès. ¿És just descartar una combinació de gens només perquè podria ser que no fos gaire favorable?

A mesura que anem descobrint la funció de més gens, anirem trobant informació sobre la majoria de les nostres característiques físiques i mentals. Si una parella pot escollir entre un embrió amb una intel·ligència normal i un que possiblement superarà la mitjana, ¿quin triarà? ¿I entre un que serà guapo i un de lleig? No és una decisió tan fàcil com sembla. ¿Pots garantir que el teu fill serà més feliç o tindrà més èxit a la vida si el seu quocient intel·lectual és més elevat o si és més ben plantat? Uns pares benintencionats podrien fins i tot decidir quedar-se amb l'embrió que té genèticament definida una orientació sexual acceptada per la majoria per estalviar-li problemes de discriminació. ¿Quantes coses ens deixarem perdre si cedim a l'afany d'homogeneïtzar-nos segons els criteris d'excel·lència prevalents en la nostra cultura?

Tot això recorda perillosament aquell corrent filosòfic i científic conegut com a eugenèsia, que va ser molt popular en la primera meitat del segle XX. El seu objectiu era perfeccionar la raça humana assegurant-se que només els millors gens passaven a la propera generació. Sobre el paper pot semblar una idea lloable, però la seva aplicació pràctica topa amb esculls importants. Això que aviat podrem fer amb l'ajut de la genètica, en aquells temps només era factible planificant qui s'aparellava amb qui, és a dir, prohibint la reproducció de certs individus en nom del bé comú. Aquesta trepitjada flagrant dels drets humans es magnificava quan es decidia quins gens valia la pena preservar. Un grup polític va tenir molt clar que la tria havia de

NUALART

Tot recorda l'eugenèsia, amb la qual es va justificar un dels genocidis més grans d'Europa

ser basada en un ideal concret, que passava per tenir una certa alçada, un color de pell i cabells, una raça i una sexualitat. Amb això van justificar un dels genocidis més grans que ha viscut Europa i des de llavors l'eugenèsia ha quedat relegada a l'arsenal dels exaltats. ¿Estem a punt de tornar a caure en la mateixa trampa?

Com que aquestes anàlisis genètiques només estan disponibles en els casos de reproducció assistida, qualsevol selecció serà necessàriament minoritària. Però ¿què ens impedeix estendre-ho a tots els embarassos? La raó més clara és que és diferent desfer-se d'un embrió

que encara no ha estat implantat que induir un avortament després d'uns quants mesos de gestació (per motius tècnics, en els casos naturals només es pot analitzar el genoma d'un embrió en fases més avançades). Però això no és un problema insalvable. De fet, els estudis que es fan actualment de forma rutinària per determinar trastorns cromosòmics importants (com per exemple la trisomia 21, que causa la síndrome de Down) ja acaben a vegades amb la interrupció de l'embaràs, i cada cop les proves s'amplien a més malalties. A mesura que avancin els nostres coneixements genètics serà més fàcil predir com seran els fills abans que neixin, i els que vulguin podran decidir no tirar endavant si les perspectives no els agraden. ¿És aquest el futur cap a on ens encaminem?

QUE PRECISAMENT els alemanys estiguin obrint-se a poc a poc a la possibilitat de triar embrions, tenint present els seus antecedents històrics en el tema de l'eugenèsia, no deixa de ser un fet significatiu. Potser marca cap a on aniran les tendències a mesura que avanci aquest segle. Després d'aconseguir saltar-nos les normes mil·lenàries de la selecció natural afavorint la supervivència dels que no són precisament els més aptes, aviat estarem en condicions d'escriure les nostres pròpies directrius evolutives i decidir gen per gen com seran els humans del futur. Tanta responsabilitat fa una mica de por. ≡

Metge i investigador de la Universitat de Leicester.

El torn

XAVIER
Moret

La complexitat del món àrab

A l principi tot semblava la mar de fàcil: es tractava d'enderrocar Mubàrak, Gaddafi i altres dictadors i instaurar en lloc seu, a cop de Twitter i Facebook, la democràcia als països àrabs. En la pràctica, el panorama és molt més complex. Per començar, ¿què és el que ve després de la dictadura? El crit en contra era unànime, però el ventall de propostes és molt ampli. Ningú sembla saber què fer ara i sorgeixen les incògnites, la incertesa, la por.

Per repassar la complexitat del món àrab, tractat gairebé sempre massa a la lleugera, res millor que la lectura. Em passen pel cap, d'entrada, un parell de llibres: un de publicació recent –Jerusalén, la biografia, de Simon Sebag Montefiore– i un altre de ja fa uns quants anys: Desde el Monte Santo, de William Dalrymple.

El fanatisme religiós és un dels grans problemes dels països de la zona

A Jerusalén, la biografia, Montefiore relata les diferents vides d'aquesta ciutat sagrada per a cristians, jueus i musulmans. El lector sent el vertigen de la història mentre s'endinsa en el laberint en què conviuen, a pocs metres de distància, el mur de les lamentacions, l'esplanada de les mesquites i l'església del Sant Sepulcre. La conclusió és clara: la història de la ciutat és tan intricada que no hi ha lloc per a les simplificacions.

Desde el Monte Santo és un llibre molt diferent, però igualment fascinant. El seu autor, William Dalrymple, emprèn un llarg viatge des del mont Athos fins a Egipte, passant per Turquia, Síria, el Líban i Israel, per veure què queda de l'antic Bizanci. El resultat és un llibre de viatges meravellós que parla del respecte que es té als cristians a Síria i de la persecució que pateixen els coptes a Egipte. Són precisament aquestes comunitats cristianes les que ara alcen la veu per expressar la seva por davant l'auge dels fanàtics. I és no hi ha res senzill en aquest món tan antic. ≡

Perles del paper

Són temps de comiats grollers

Carlos Herrera diu adéu a la legislatura i a Zapatero maleint Tardà

Ja saben que la legislatura s'acomiada, que Rodríguez Zapatero no té ningú que l'estimi i que no rep altra cosa que cortesos adéus en el millor dels casos, més enllà que la frustrada astracanada antidemocràtica de reintroduir la censura a RTVE hagi servit perquè es recordi (en pàgines de EL PERIÓDICO, El País, Público, La Vanguardia i Ara) que la TVE de Zapatero és la més pluralista i menys partidista de la història.

Però la dreta mediàtica madrilenya toca una altra sintonia. A Zapatero l'afusella directament per traï-

dor a la pàtria: «Set anys perduts, set anys desastrosos protagonitzats per un personatge que mai hauria d'haver arribat al poder», concloïa el democràtic editorial de La Gaceta, titulat ¡Per fi!

I un peu similar calçaven el d'Abc, l'apunt de qui s'empara amb el pseudònim de Cefas (La Razón) i el radiofonista Carlos Herrera (Abc). Es podria dir, no obstant, que a aquest el que de veritat li molava era vilipendiar tercers: «¿Què farem –colava–

molts comentaristes sense un cretí tan gran com Joan Tardà? El diputat d'ERC té poques probabilitats de repetir –en funció de les expectatives electorals del seu partit– i això em té desconsolat. Un hominid po-

lític d'aquestes característiques sempre és necessari per establir el límit que separa l'estultícia de la pura idiòcia».

I altres que eren passats per les armes eren els 14 jutges que han revocat el processament de tres comandaments policials per col·laborar amb ETA. Federico Jiménez Losantos (El Mundo) deia que els tres exonerats són «presumptes delinqüents; reus d'alta traïció, com ha dit Esperanza Aguirre, si a Espanya hi hagués justícia i no només jutges», i que Ruz ha de citar a declarar Camacho, Rubalcaba i Zapatero, perquè amb el nou Govern els 14 jutges «veuran el cas amb uns altres ulls. La politització judicial és sempre d'anada i tornada». ≡ XAVIER CAMPRECIÓS

